

ПОРАДИ ДО МІЧЕННЯ КАЖАНІВ КІЛЬЦЯМИ

Андрій Башта (Інститут екології Карпат НАН України)

Advices for the marking of bats using rings. —Taras Bashta. — Technique of bat-banding is described. Advises concerning the rules of registration of bat ringing and main rules of prevention of accidents during investigations are made. The peculiarities of age determination of bats are given.

Вступ. Мічення тварин є одним з методів, що дозволяє вивчати міграції кажанів, їх просторову орієнтацію, тривалість життя тощо. Серед різноманітних методів мічення найбільшого поширення набуло прикріплення кілець на передпліччя. Для цього використовують орнітологічні або спеціальні металеві кільця, виготовлені з алюмінієвої смужки із загнутими краями. Кільця мають індивідуальний номер і назву центру кільцювання. Використання кілець вимагає повторного вилову тварин.

Техніка кільцювання. Кільце чіпляють на передпліччя так, щоб воно не затискало крилової болони і вільно пересувалося вздовж передпліччя. Кільце стискають пальцями так, щоб зусилля прикладались з діагональних точок (рис. 1), завдяки чому кільце матиме округлу форму. У самців кільцюють праве, у самиць — ліве передпліччя. Результативність мічення визначається часткою «зворотів». Через малий їх відсоток виникає питання: чи кільцювати кожну особину в колонії? На думку автора, доцільно охопити міченням як найбільше колоній¹, кільцюючи в кожній до 30 особин.

Обмеження. Існують певні сезонні обмеження на проведення кільцювальних робіт. Турбування, пов'язане з міченням тварин під час зимівлі, може призвести до зниження кількості особин у популяції, що неодноразово відмічали в літературі [напр., Tuttle, 1979]. З цієї причини кільцювання рукокрилих протягом зимового періоду недопустиме. Те саме стосується кільцювання на виводкових колоніях у період розмноження кажанів.

¹ Необхідно, проте, пам'ятати про небажаність кільцювання кажанів на виводкових та зимових колоніях, про що автор цього повідомлення пише далі. — *Прим. ред.*

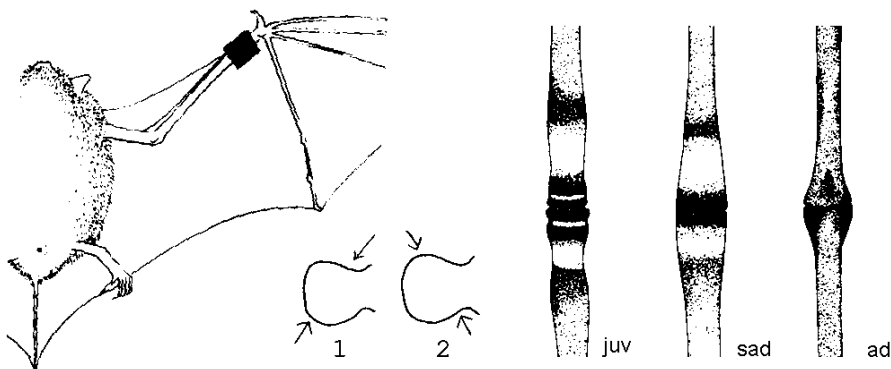

Рис. 1 (ліворуч). Місце закладення і спосіб затискання кільця. Рис. 2 (праворуч). Закостеніння суглоба у різному віці [Schober & Grimmberger 1998]. Ознакою молодих є те, що кістки крила поблизу суглобів у них залишаються до кінця літа хрящовими, що добре видно на просвіт. У дорослих суглоби окреслені виразніше.

Техніка безпеки. Робота з кажанами вимагає обережності. Якщо дійшло до укусу, рану дезінфікують 70% спиртом або перекисом водню, добре також обмити рану водою з милом. Європейські види (особливо часто — *Eptesicus serotinus*) можуть бути інфіковані вірусом сказу.

Інформація. Інформацію про кільцювання (вид, стать і вік, дата і місце) варто передати до відповідного центру мічення, вказаного на кільці, або до найближчого зоологічного центру. При знахідці міченого кажана перепишіть напис з кільця і випустіть тварину. При спостереженні маловідомих видів опишіть їхні ознаки. Якщо кажан перебуває в сплячці, бажано прочитати номер і визначити вид, не турбуючи тварину.

Література

- Schober W., Grimmberger E.** Die Fledermäuse Europas: kennen-bestimmen-schützen. — Stuttgart: Kosmos, 1998. — 265 s.
- Tuttle M. D.** Status, causes of decline and management of endangered gray bats // Journal of Wildlife Management. — 1979. — Vol. 43. — P. 1–17.